

[Strona Główna](#) > ... > [Twoje Prawa](#) > [Ofiary Przepęstw](#) > [Prawa Ofiar – W Poszczęólnych Państwach](#) > 1 -  
Moje prawa jako ofiary przepęstwa

## 1 - Moje prawa jako ofiary przepęstwa

### Jakie informacje uzyskam od odpowiedniego organu (np. policji, prokuratury) w okresie między popełnieniem przepęstwa a złożeniem przeze mnie zawiadomienia o tym przepęstwie?

Zgodnie z ustawą o postępowaniu karnym przed dokonaniem jakichkolwiek czynności procesowych sąd, prokurator i organ śledczy mają obowiązek pouczyć osoby, których dotyczy przepęstwo, o ich prawach i obowiązkach.

Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przepęstwa można złożyć ustnie lub na piśmie do prokuratora lub organu śledczego. Zawiadomienie może również przyjąć inny organ lub sąd, który przekaże je organowi śledczemu. Prawo nie określa żadnych formalnych warunków składania zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przepęstwa; zawiadomienie można złożyć listownie, pocztą zwykłą lub elektroniczną, bądź osobiście.

Postępowanie karne jest prowadzone w języku węgierskim, ale ofiara, która nie posługuje się językiem węgierskim, może używać swojego języka ojczystego lub dowolnie wybranego innego języka. Nawet jeżeli ofiara posługuje się językiem węgierskim, może używać swojego języka ojczystego w postępowaniu karnym. Ofiara nie ponosi kosztów tłumaczenia ustnego i pisemnego oraz nie może zostać zobowiązana do uiszczenia zaliczki na poczet takich kosztów ani do ich pokrycia.

Ofiara przepęstwa ma prawo do otrzymania pomocy ze strony służb udzielających wsparcia ofiarom przepęstw, jeżeli jest osobą fizyczną, wobec której popełniono przepęstwo przeciwko osobie lub mieniu na terytorium Węgier, lub osobą fizyczną, która poniosła szkodę bezpośrednio wskutek przepęstwa przeciwko osobie lub mieniu popełnionego na terytorium Węgier, w szczególności szkodę cielesną lub emocjonalną, wstrząs psychiczny lub stratę materialną, pod warunkiem że taka osoba jest: obywatelem Węgier, obywatelem dowolnego państwa członkowskiego UE, obywatelem dowolnego państwa trzeciego, który legalnie przebywa na terytorium Unii Europejskiej, bezpaństwowcem, który legalnie przebywa na terytorium Węgier, ofiarą handlu ludźmi lub inną osobą, którą uważa się za uprawnioną do otrzymania pomocy na mocy umów międzynarodowych zawartych między państwem, którego jest obywatelem, a Węgrami lub w oparciu o zasadę wzajemności.

Państwo świadczy usługi wsparcia na rzecz ofiar po dokonaniu oceny ich potrzeb, przy czym usługi takie obejmują: ułatwienie ochrony interesów ofiar, przyznanie doraźnej pomocy pieniężnej, zaświadczenie statusu ofiary, ochronę świadków oraz zapewnienie chronionego zakwaterowania. Ofiara ma również prawo otrzymać państwową kompensatę, jeżeli spełnione zostaną warunki określone w przepisach prawa.

Ponadto zarządzona może zostać ochrona osobista ofiary, jeżeli planowane jest popełnienie aktów przemocy wobec osób lub przepęstw stwarzających zagrożenie bezpieczeństwa zbiorowego bądź jeżeli popełniono takie akty lub przepęstwa przeciwko ofierze, aby utrudnić lub uniemożliwić jej udział w postępowaniu karnym lub wykonywanie przez nią jej praw i obowiązków, bądź jeżeli popełnienie takiego przepęstwa jest prawdopodobne. Wnioski można składać lub rejestrować w sądzie, prokuraturze lub organie śledczym prowadzącym postępowanie karne.

W celu zapobieżenia przepęstwu przeciwko integralności fizycznej lub wolności danej osoby lub przerwania takiego przepęstwa ochrona osobista obejmuje ochronę prywatnego mieszkania ofiary lub innego miejsca jej pobytu oraz zabezpieczenie pokonywanych przez nią tras i zapewnienie bezpiecznego uczestnictwa w postępowaniu karnym i innych czynnościach urzędowych.

Ochronę osobistą zapewnia się w szczególności przez regularne patrole, środki techniczne, stałą łączność, zapewnienie odzieży ochronnej i, jeżeli pozostałe metody ochrony osobistej są nieskuteczne, obecność

pracowników ochrony, którą można zapewnić w miejscu pozostającym pod kontrolą organu ścigania w celu zarządzenia i zapewnienia ochrony osobistej.

Jeżeli nie można zapewnić ochrony ofiary, która uczestniczy w postępowaniu karnym o szczególnej wadze, w drodze środków ochrony osobistej, a ofiara współpracuje z organem i znajduje się w sytuacji zagrożenia, w związku z czym konieczne jest zapewnienie specjalnych środków ochrony, ofiara ta może również dołączyć do programu ochrony świadków, w ramach którego po spełnieniu dodatkowych szczególnych warunków zapewnia się specjalne środki ochrony.

W niektórych przypadkach ofiara ma prawo do reprezentacji przez adwokata z urzędu (*pártfogó ügyvédi*), a jeżeli występuje w charakterze oskarżyciela posiłkowego subsydiarnego – do otrzymania pomocy prawnej. Co do zasady powyższe wsparcie przysługuje, jeżeli ofiara go potrzebuje, tj. po uwzględnieniu dochodu osób zamieszkujących wspólnie z ofiarą w jednym gospodarstwie domowym średni miesięczny dochód netto ofiary nie przekracza odpowiedniej kwoty minimalnej świadczenia emerytalnego, którą określa się na podstawie stosunku pracy (w 2017 r. kwota ta wynosiła 28 500 HUF), oraz jeżeli ofiara nie ma środków na pokrycie kosztów usług prawnych.

Ofiara może mieć prawo do wytoczenia powództwa adhezyjnego w celu uzyskania odszkodowania/zadośćuczynienia od oskarżonego za szkody powstałe wskutek przestępstwa na każdym etapie postępowania karnego. Aby zabezpieczyć swoje roszczenia cywilne, ofiara może złożyć wniosek o zajęcie majątku oskarżonego, które zostanie zarządzane przez sąd, jeżeli istnieją uzasadnione podstawy domniemania, że zaspokojenie roszczenia może zostać uniemożliwione. Sąd rozpatrzy roszczenie cywilne w drodze orzeczenia uwzględniającego lub oddalającego wniosek. Jeżeli jednak miałyby to znacząco opóźnić zakończenie postępowania, jeżeli oskarżony zostanie uniewinniony lub jeżeli rozstrzygnięcie co do istoty wniosku w postępowaniu karnym jest niemożliwe ze względu na inne okoliczności, sąd zarządza zaspokojenie roszczenia cywilnego za pomocą innych środków prawnych.

Ofiara ma prawo do uczestnictwa w postępowaniu mediacyjnym z udziałem oskarżonego na szczególnych warunkach. Postępowania mediacyjnego nie można przeprowadzić bez zgody ofiary, a nawet w przypadku uzyskania takiej zgody nie jest ono wszczynane automatycznie i zależy od wielu innych warunków.

Wydatkami bieżącymi ponoszonymi przez ofiarę i jej pełnomocnika w związku ze sprawą są koszty postępowania karnego, podobnie jak koszty ponoszone przez ofiarę w związku z występowaniem w charakterze świadka. Chociaż koszty postępowania karnego nie są pokrywane przez państwo, koszty związane z występowaniem w charakterze świadka są zwracane po dokonaniu stosownej czynności procesowej. Jeżeli oskarżony zostanie uznany za winnego, sąd nakazuje mu pokrycie kosztów postępowania karnego.

## Nie mieszkam w państwie UE, w którym popełniono przestępstwo (w przypadku obywateli UE i obywateli państw trzecich). Jak chronione są moje prawa?

Ustawa o postępowaniu karnym przewiduje ochronę praw w postępowaniach, które wchodzą w zakres jurysdykcji Węgier, bez względu na obywatelstwo i miejsce pobytu ofiary. Służby udzielające wsparcia ofiarom przestępstw świadczą te same usługi zarówno obywatelom Węgier, jak i obywatelom dowolnego państwa członkowskiego UE.

## Jakie informacje uzyskam, jeżeli złożę zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa?

Ofiara zostaje indywidualnie powiadomiona o decyzji o wszczęciu postępowania tylko wtedy, gdy zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa złożyła osoba inna niż ofiara. Ponadto w ustawie o postępowaniu karnym określono sytuacje i postanowienia, o których ofiara musi zostać powiadomiona.

Ofiara ma prawo do otrzymania na swój wniosek informacji w związku z temat przestępstwem, które jej dotyczy, dotyczących zwolnienia lub ucieczki zatrzymanego, przedterminowego zwolnienia warunkowego, zakończenia odbywania kary przez osobę skazaną na karę pozbawienia wolności, jej ucieczki bądź przerwy w wykonywaniu przez nią kary pozbawienia wolności, zwolnienia lub ucieczki osadzonego w areszcie tymczasowym oraz przerwy w odbywaniu aresztu tymczasowego, zwolnienia lub ucieczki osoby skierowanej na przymusowe leczenie w zakładzie, opuszczenia zakładu przez taką osobę lub tymczasowego zwolnienia socjalizacyjnego tej osoby, a w przypadku

nieletnich sprawców umieszczonych w zakładach poprawczych – wyjścia na przepustkę lub opuszczenia zakładu po odbyciu kary, opuszczenia zakładu bez zezwolenia i przerwy w pobycie w zakładzie poprawczym dla nieletnich.

Ofiara musi zostać powiadomiona w szczególności o następujących postanowieniach: wyznaczeniu biegłego, zawieszeniu postępowania przygotowawczego, zakończeniu postępowania przygotowawczego, umorzeniu postępowania przygotowawczego, wniesieniu aktu oskarżenia, częściowym wycofaniu zarzutów, odstąpieniu od oskarżenia oraz o wydaniu wszelkich postanowień, które zawierają rozstrzygnięcia odnoszące się bezpośrednio do ofiary, jak również o wydaniu orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie.

Ofiara musi otrzymać informacje na temat miejsca i terminu dokonania wszystkich czynności procesowych, w których może uczestniczyć. Czynności takie obejmują przesłuchanie biegłego w toku postępowania przygotowawczego, oględziny, rekonstrukcje zdarzeń, okazania do celów identyfikacji oraz rozprawy i inne posiedzenia jawne w toku postępowania sądowego.

W toku postępowania przygotowawczego ofiara może zapoznać się z opiniami biegłych i aktami dotyczącymi czynności dochodzeniowo-śledczych, przy których może być obecna, oraz uzyskać odpłatnie ich kopie, a także uzyskać kopie innych dokumentów, jeżeli nie stoi to w sprzeczności z dobrem postępowania przygotowawczego. Po zamknięciu postępowania przygotowawczego ofiara może zapoznać się ze wszystkimi dokumentami dotyczącymi przestępstwa, które popełniono wobec niej.

W toku postępowania przygotowawczego ofiara może wnieść zażalenie lub sprzeciw na wszystkie postanowienia, które bezpośrednio jej dotyczą. Ofiara może zaskarżyć m.in. postanowienie o odmowie przyjęcia zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa lub postanowienie o zawieszeniu lub umorzeniu postępowania przygotowawczego.

W przypadku odmowy przyjęcia zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa i umorzenia postępowania przygotowawczego oraz w niektórych przypadkach, gdy wniesiono akt oskarżenia w odniesieniu do części zarzutów, a sprzeciw ofiary nie przyniósł pożądanego rezultatu, ofiara może wnieść oskarżenie jako oskarżyciel posiłkowy subsydiarny w terminie wyznaczonym w przepisach. Ofiara może wystąpić w charakterze oskarżyciela posiłkowego subsydiarnego również wtedy, gdy prokurator nie ustali w wyniku postępowania przygotowawczego, że popełniono przestępstwo ścigane z urzędu, lub gdy prokurator nie przejął oskarżenia od oskarżyciela posiłkowego. Ofiara występująca w charakterze oskarżyciela posiłkowego subsydiarnego może – za pośrednictwem swojego adwokata – złożyć wniosek o ściganie przestępstwa, a tym samym wnieść oskarżenie we własnym imieniu przeciwko sprawcy.

W postępowaniu sądowym ofiara może odwołać się wyłącznie od rozstrzygnięcia sądu w przedmiocie roszczeń cywilnych ofiary, a nie od orzeczenia co do istoty sprawy. W postępowaniu sądowym ofiara może wystąpić w charakterze oskarżyciela posiłkowego subsydiarnego, jeżeli prokurator odstąpił od oskarżenia.

## **Czy mam prawo skorzystać z bezpłatnego tłumaczenia pisemnego lub ustnego (na potrzeby kontaktów z policją bądź innymi organami, w trakcie śledztwa/dochodzenia lub w czasie procesu)?**

Postępowanie karne jest prowadzone w języku węgierskim, ale nieznanostwo tego języka nie stanowi podstawy do dyskryminacji. W postępowaniu karnym można używać – zarówno ustnie, jak i pisemnie – swojego języka ojczystego, języka regionalnego lub języka mniejszości bądź innego języka wskazanego przez ofiarę jako język, którym się posługuje. W takich przypadkach ofiara ma prawo do nieodpłatnego skorzystania z usług tłumacza ustnego i tłumaczenia pism urzędowych skierowanych do niej.

## **W jaki sposób organ zajmujący się sprawą dopilnuje, żebym zrozumiał, co się dzieje oraz by właściwie mnie zrozumiano (jeżeli jestem dzieckiem; jeżeli jestem osobą niepełnosprawną)?**

Organ prowadzący sprawę podejmie wszelkie działania, aby komunikować się z ofiarą językiem prostym i łatwo zrozumiałym, zarówno ustnie, jak i pisemnie. Pouczenia na temat praw i obowiązków zostaną przekazane w łatwo zrozumiały sposób, uwzględniając sytuację i zdolności osobiste ofiary. W toku komunikacji ustnej organ ma również

obowiązek upewnić się, czy ofiara zrozumiała przekazane jej informacje, a jeżeli nie, organ wyjaśni takie informacje lub pouczenia ofierze. Jeżeli ofiara jest dzieckiem lub osobą niepełnosprawną, organ musi dołożyć szczególnych starań przy komunikowaniu się z taką osobą. Ofiara, która jest osobą niedosłyszącą, głuchoniewidomą lub osobą z upośledzeniem mowy, może wnieść o przydzielenie tłumacza języka migowego lub złożyć oświadczenie pisemne zamiast przesłuchania.

## Usługi wsparcia dla ofiar przestępstw

### Kto udziela wsparcia ofiarom przestępstw?

Na szczeblu państwowym usługi z zakresu ochrony ofiar i pomocy prawnej świadczą biura państwowe, które znajdują się w stolicy i w 19 komitatach. Ofiara przestępstwa może nieodpłatnie skorzystać z indywidualnie dostosowanej pomocy ze strony agencji rządowych, w ramach której otrzymuje:

- informacje na temat praw i możliwości;
- wsparcie emocjonalne;
- wsparcie praktyczne i pomoc prawną w prostych sprawach;
- potwierdzenie statusu ofiary;
- doraźną pomoc pieniężną – można ją otrzymać po złożeniu wniosku w ciągu 5 dni od dnia popełnienia powiązanego przestępstwa.

W ramach pomocy prawnej biura państwowe zapewniają nieodpłatne porady prawne w przypadkach, w których okoliczności faktyczne sprawy są stosunkowo jednoznaczne; ofiara w trudnej sytuacji finansowej może skorzystać z usług prawnych (np. w zakresie sporządzania dokumentów) w ramach pomocy prawnej poza kontekstem postępowania karnego oraz z reprezentacji przez adwokata z urzędu (*pártfogó ügyvédi*) w kontekście postępowania karnego.

Dane kontaktowe do biur państwowych w Budapeszcie i poszczególnych komitatach znajdują się na stronie internetowej <http://www.kormanyhivatal.hu/>, zaś więcej informacji na temat wsparcia i pomocy prawnej dla ofiar można znaleźć na stronach internetowych <https://igazsagugyiinformaciok.kormany.hu/aldozatsegito-szolgalat> i <http://igazsagugyihivatal.gov.hu/jogi-segitsegnyujtas>.

Poza państwowymi organizacjami wsparcia dla ofiar przestępstw ofiara może zwrócić się również do wielu niezależnych organizacji, np.:

- charytatywnego stowarzyszenia Fehér Gyűrű Közhasznú Egyesület, które zapewnia pomoc finansową, prawną, psychologiczną oraz inne rodzaje wsparcia na rzecz ofiar przestępstw oraz ich rodzin, głównie tych będących w trudnej sytuacji społecznej (<http://fehergyuru.eu/>),
- Krajowej Infolinii Kryzysowej (Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgalat), która oferuje pomoc ofiarom przemocy domowej, znęcania się nad dzieckiem, zmuszania do prostytucji lub handlu ludźmi oraz, w razie potrzeby, zapewnia zakwaterowanie takim ofiarom (<http://bantalmazas.hu/>),
- organizacji pozarządowej ESZTER Alapítvány és Ambulancia, która oferuje bezpłatne terapie psychologiczne i rehabilitację dla dzieci i dorosłych, którzy są ofiarami znęcania się i traumy, w tym informacje i porady prawne (<http://eszteralapitvany.hu/>),
- organizacji pozarządowej działającej na rzecz praw kobiet Nők a Nőkért Együtt az Erőszak Ellen (NANE) Egyesület, która prowadzi bezpłatną infolinię i zapewnia osobistą pomoc prawną oraz poradnictwo psychologiczne i społeczne dla dorosłych i małoletnich ofiar przemocy domowej (<http://nane.hu/>).

### Czy policja skieruje mnie automatycznie do podmiotu udzielającego wsparcia ofiarom przestępstw?

Jeżeli ofiara przestępstwa zgłosi się na policję, otrzyma informacje na piśmie o właściwych służbach udzielających wsparcia ofiarom przestępstw i zostanie pouczona o możliwościach skorzystania ze wsparcia dla ofiar, a na wniosek policja wyda niezbędne zaświadczenie, które zostanie przekazane ofierze lub wysłane do służb udzielających wsparcia ofiarom przestępstw.

### Jak chroni się moją prywatność?

W toku postępowania karnego muszą być przestrzegane prawa osobiste ofiary i prawo do poszanowania godności

osób zainteresowanych, a dane osobowe ofiary nie mogą zostać ujawnione, jeżeli nie ma takiej konieczności. W tym celu ofiara, która musi zeznawać w charakterze świadka, może wnieść o zachowanie poufności jej danych, które od tej pory będą ujawniane tylko organowi prowadzącemu postępowanie w sprawie.

**Czy muszę złożyć zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa przed uzyskaniem dostępu do wsparcia dla ofiar przestępstw?**

Aby ofiara mogła ubiegać się o pomoc ze stron państwowych służb udzielających wsparcia ofiarom przestępstw, zasadniczo nie musi składać zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, na skutek którego poniosła szkodę; ofiara może jednak ubiegać się o pomoc finansową (kompensatę, doraźną pomoc pieniężną), wyłącznie jeśli posiada pisemne potwierdzenie wszczęcia postępowania karnego.

## Środki ochrony osobistej, jeżeli znajduję się w niebezpieczeństwie

Ochrona osobista przysługuje ofierze po wszczęciu postępowania karnego. Jeżeli ofiara lub świadek znajduje się w niebezpieczeństwie ze względu na swój udział w postępowaniu karnym, może zwrócić się do organu prowadzącego postępowanie o przyznanie ochrony osobistej na jej rzecz lub na rzecz członków rodziny i bliskich. Ochronę osobistą może przyznać z urzędu organ śledczy prowadzący postępowanie, prokuratura lub sąd, przy czym takie postanowienie wydaje policja, która zapewnia ochronę osobistą.

Jeżeli osoba ma zostać przesłuchana w charakterze świadka, a jej zeznanie dotyczy istotnych okoliczności szczególnie poważnego przestępstwa, może ona zostać objęta ochroną specjalną, jeżeli dowodów, jakie mają zapewnić jej zeznania, nie można zastąpić innymi dowodami, a ujawnienie jej tożsamości w związku z jej udziałem w postępowaniu karnym w istotny sposób może zagrozić życiu, zdrowiu lub wolności osobistej tej osoby lub jej bliskich.

Decyzję o tym, czy świadek zostanie objęty ochroną specjalną, podejmuje sędzia śledczy na wniosek prokuratury, w związku z czym o przyznanie takiej ochrony należy zwrócić się do prokuratury. Jeżeli świadek zostanie objęty ochroną specjalną, może być przesłuchiwany jedynie przez sędziego śledczego i nie może zostać wezwany do stawienia się na rozprawie, a jego imię i nazwisko, dane osobowe i miejsce pobytu będą traktowane jako poufne i nie będą ujawniane oskarżonemu ani jego obrońcy.

Można również skorzystać z ochrony w ramach specjalnego programu ochrony. Uczestnik takiego programu może zostać wezwany do stawienia się przed sądem lub powiadomiony o czynnościach procesowych; ponadto pisma skierowane do takiej osoby mogą być doręczane wyłącznie przez organ odpowiedzialny za jej ochronę, a adres tego organu zostanie wskazany jako miejsce pobytu osoby objętej ochroną. Nikt, nawet organy władzy publicznej, nie będzie otrzymywał kopii dokumentów zawierających informacje o zainteresowanym bez zezwolenia organu zapewniającego ochronę. W takim przypadku można odmówić składania zeznań zawierających lub sugerujących informacje o nowej tożsamości lub miejscu pobytu.

Osoba, która poniosła szkodę w wyniku przestępstwa zagrożonego karą pozbawienia wolności, może wnieść do sądu o zastosowanie wobec oskarżonego środka zabezpieczającego na okres od dziesięciu do sześćdziesięciu dni.

**Jakiego rodzaju ochrona jest dostępna? Kto może mi zapewnić ochronę?**

W postępowaniu karnym sąd, prokurator i organ śledczy dokonują ciągłej oceny, czy ofiara wymaga ochrony specjalnej w świetle faktów i okoliczności, które dotyczą osobowości i warunków mieszkaniowych ofiary oraz charakteru i okoliczności przestępstwa, oraz czy można stwierdzić, że ofiara ma szczególne potrzeby w postępowaniu karnym. Zasadniczo w takim przypadku sąd, prokuratura lub organ śledczy prowadzący postępowanie karne może zarządzić środki ochrony osobistej, wskazując, że ochronę osobistą i program ochrony, o którym mowa w pkt 7, realizuje policja; sąd może natomiast zastosować środek zabezpieczający.

**Czy ktoś dokona oceny mojej sprawy, żeby sprawdzić, czy grozi mi dalsze niebezpieczeństwo ze strony sprawcy?**

Tak. Podstawową rolą sądu, prokuratury i organu śledczego jest uniemożliwienie sprawcy popełniania kolejnych przestępstw. Cel ten realizuje się przez środki przymusu ukierunkowane na oskarżonego i jego cechy osobiste, takie jak pozbawienie lub ograniczenie wolności oskarżonego (np. zakaz przebywania w określonych miejscach i

kontaktowania się z określonymi osobami czy zbliżania się do nich, system dozoru elektronicznego), a – z drugiej strony – przez środki zapewniające właściwą opiekę nad ofiarą i jej ochronę, w oparciu o szczególne uwzględnienie interesów ofiary.

Czy ktoś dokona oceny mojej sprawy, żeby sprawdzić, czy grozi mi dalsze niebezpieczeństwo ze strony systemu wymiaru sprawiedliwości (w trakcie dochodzenia/śledztwa lub w czasie procesu)?

Tak. W postępowaniu karnym czynności procesowe, w których ofiara uczestniczy w charakterze świadka, muszą być przygotowywane i prowadzone przez sąd, prokuraturę i organ śledczy w taki sposób, aby nie było konieczności ich powtarzania oraz aby uniknąć zbędnych kontaktów ofiary z oskarżonym. Przykładowo w tym celu organy mogą zrezygnować z konfrontacji ofiary z oskarżonym na jej wniosek lub z urzędu, zarządzić wyprowadzenie oskarżonego z sali rozpraw na czas przesłuchania ofiary lub przesłuchać ofiarę za pośrednictwem systemu telekomunikacji (nawet z zastosowaniem środków zniekształcających rysy twarzy lub głos ofiary).

Jakie środki ochrony są dostępne dla ofiar przestępstw najbardziej potrzebujących szczególnego traktowania?

W przypadku ofiary, która wymaga szczególnej ochrony w świetle faktów i okoliczności, które dotyczą osobowości i warunków mieszkaniowych ofiary lub charakteru i okoliczności przestępstwa, postępowanie karne będzie prowadzone ze szczególną dbałością o jej potrzeby, a wszelkie czynności procesowe, które mają na nią wpływ (mając na względzie dobro postępowania), zostaną przygotowane i przeprowadzone z uwzględnieniem potrzeb ofiary w jak największym stopniu.

## Jestem małoletni - czy przysługują mi szczególne prawa?

Zgodnie z Konwencją o prawach dziecka przyjętą przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w dniu 20 listopada 1989 r. w węgierskim systemie prawnym dzieckiem jest osoba, która nie ukończyła 18 lat.

W postępowaniu karnym, w którym ofiarami są małoletni, istnieje ogólny wymóg dla władz i organów sądowych, zgodnie z którym muszą one zapewnić pełne poszanowanie praw dziecka określonych w konwencjach międzynarodowych, w szczególności przestrzeganie zasady nadrzędności „dobra dziecka” przy podejmowaniu decyzji mających wpływ na małoletnich.

W postępowaniu karnym małoletnie ofiary mają dodatkowe prawa w porównaniu z osobami dorosłymi i otrzymują dodatkową ochronę. Jeżeli ofiara ma mniej niż 18 lat w momencie wszczęcia postępowania karnego, zostanie uznana za „ofiara o szczególnych potrzebach” bez konieczności składania odrębnego wniosku.

Co do zasady w przypadku ofiar o szczególnych potrzebach czynności procesowe muszą być przygotowywane i przeprowadzane z zachowaniem szczególnej dbałości o ofiarę i z uwzględnieniem jej potrzeb w jak największym stopniu.

Ofiary w wieku poniżej 18 lat mają dodatkowe szczególne prawa w porównaniu z osobami dorosłymi:

1. postępowanie karne musi być prowadzone w trybie przyspieszonym w przypadku przestępstw popełnionych przeciwko życiu i integralności fizycznej lub zdrowiu i wolności seksualnej, przestępstw przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności, przestępstw przeciwko dobru dziecka i rodziny lub przestępstw z użyciem przemocy wobec innych osób, jeżeli dobro dziecka uzasadnia jak najszybsze przeprowadzenie postępowania karnego. Przyspieszone postępowanie karne jest szczególnie uzasadnione, jeżeli szczególnie zagrożony jest rozwój fizyczny, psychiczny lub moralny ofiary i jeżeli oskarżony odpowiada za wychowanie ofiary lub nadzór bądź opiekę nad ofiarą w czasie trwania postępowania bądź jeżeli żyje on w środowisku ofiary;
2. wszelka ustna lub pisemna komunikacja z ofiarą musi być prowadzona z zachowaniem dodatkowej staranności. Należy informować małoletnich o ich prawach i obowiązkach w sposób dostosowany do wieku i dojrzałości, a w razie konieczności należy im zapewnić szczególne wyjaśnienia;
3. opiekun małoletniego musi zostać zawiadomiony o wezwaniu do stawienia się przed sądem; zawiadomienie to doręcza się wraz z prośbą o zapewnienie obecności małoletniego;
4. przesłuchanie małoletniego w charakterze świadka może odbyć się w obecności przedstawiciela ustawowego, osoby wspierającej i opiekuna małoletniego. Osoba towarzysząca świadkowi ma prawo do zwrotu kosztów na takich samych zasadach jak świadek;

5. małoletni składający zeznania nie podlega badaniu wariografem;
6. jeżeli w prawie nie przewidziano obowiązku osobistej współpracy, prawa małoletniego może wykonywać również jego przedstawiciel ustawowy;
7. przesłuchanie można przeprowadzić za pomocą zamkniętego systemu łączności (wideokonferencja). W takim przypadku ofiara zostaje umieszczona w osobnym pokoju i może komunikować się z osobami obecnymi w sali rozpraw za pomocą urządzenia, które umożliwi transmisję obrazu i dźwięku na żywo (tryb wideokonferencji);
8. sąd może – z urzędu lub na wniosek – wyłączyć jawność rozprawy w celu ochrony małoletniego, który uczestniczy w postępowaniu.
9. Jeżeli prokurator będzie chciał przesłuchać ofiarę o szczególnych potrzebach w charakterze świadka w postępowaniu karnym, które prowadzi się w związku z przestępstwem przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności bądź przestępstwem przeciwko bliskiemu ofiary, ofiarę może przesłuchać wyłącznie osoba tej samej płci, pod warunkiem że ofiara tego zażąda i że nie wpływa to negatywnie na dobro postępowania.

Ofiary w wieku poniżej 14 lat mają dodatkowe szczególne prawa względem powyższych praw:

1. ofiara może zeznawać w charakterze świadka tylko wtedy, gdy dowodów, jakie mają zapewnić jej zeznania, nie można zastąpić innymi dowodami. Ofiara może uczestniczyć tylko w tych sesjach konfrontacyjnych, które nie budzą w niej lęku;
2. wezwania do stawienia się przed sądem i zawiadomienia o przesłuchaniu w charakterze świadka muszą być doręczane za pośrednictwem opiekuna ofiary. O wezwaniu i zawiadomieniu należy poinformować przedstawiciela ustawowego małoletniego;
3. przed wniesieniem aktu oskarżenia sędzia śledczy przesłuchuje małoletniego, jeżeli istnieją uzasadnione podstawy, by przypuszczać, że przesłuchanie na rozprawie negatywnie wpłynie na rozwój osobisty małoletniego. Przesłuchanie świadka przez sędziego śledczego może odbyć się na skierowany do prokuratora wniosek przedstawiciela ustawowego, opiekuna lub prawnika działającego w imieniu świadka. Prokurator wniesie o przesłuchanie świadka w ten sposób, jeżeli spełnione zostaną przesłanki określone w przepisach. Oskarżony i obrońca oskarżonego nie mogą uczestniczyć w przesłuchaniu prowadzonym przez sędziego śledczego;
4. przesłuchanie świadka odbywa się w pomieszczeniu specjalnie zaprojektowanym do przesłuchań małoletnich. Odstępstwa od tej zasady są możliwe tylko w wyjątkowych przypadkach. Przesłuchanie można przeprowadzić również za pomocą zamkniętego systemu łączności (wideokonferencja);
5. przesłuchanie świadka w wieku poniżej 14. roku życia musi być rejestrowane przy użyciu urządzenia umożliwiającego zapis obrazu lub dźwięku. Jeżeli małoletni ukończył 14 lat, jest to możliwe jedynie po wpłacie zaliczki na poczet kosztów;
6. małoletni nie może zostać wezwany na rozprawę, jeżeli został przesłuchany przez sędziego śledczego przed wniesieniem aktu oskarżenia;
7. jeżeli sędzia śledczy nie przesłuchał małoletniego przed wniesieniem aktu oskarżenia, ale na późniejszym etapie okazuje się, że przesłuchanie małoletniego w charakterze świadka jest niezbędne, przesłuchanie małoletniego może odbyć się wyłącznie poza rozprawą. Jeżeli w trakcie postępowania małoletni ukończy 14 lat, w szczególnie uzasadnionych przypadkach może również zeznawać przed sądem na rozprawie. W obu przypadkach organy mogą odstąpić od wymogu zawiadomienia oskarżonego i obrońcy oskarżonego.

## W wyniku przestępstwa zmarł członek mojej rodziny – jakie prawa mi przysługują?

Ofiary, które zmarły przed wszczęciem postępowania karnego lub po jego wszczęciu, mogą zostać zastąpione przez krewnego w linii prostej, małżonka, partnera życiowego, brata lub siostrę, przedstawiciela ustawowego lub osobę pozostającą na utrzymaniu ofiary na mocy zawartej umowy lub prawa, którzy mogą wykonywać prawa ofiary.

Jeżeli do wykonywania tych praw uprawnionych jest wiele osób, mogą one wyznaczyć osobę wykonującą prawa ofiary. W razie braku takiego porozumienia osobą, która może wykonywać prawa ofiary, jest osoba, która jako pierwsza dokonała czynności w postępowaniu.

## Członek mojej rodziny jest ofiarą przestępstwa – jakie prawa mi przysługują?

Jeżeli w prawie nie przewidziano obowiązku osobistej współpracy, prawa ofiary może wykonywać również jej przedstawiciel ustawowy. Przedstawicielem może być prawnik lub pełnoletni krewny, pod warunkiem uzyskania

zgody.

Jeżeli skarżący wnosi sprzeciw ustnie, na posiedzeniu może być obecna osoba pełnoletnia wyznaczona przez skarżącego w celu zapewnienia mu wsparcia (w tym wsparcia językowego), pod warunkiem że obecność tej osoby nie wpływa negatywnie na dobro postępowania.

W przypadku czynności dochodzeniowo-śledczych, przy których ofiara musi lub może być obecna, może jej towarzyszyć również pełnomocnik, osoba zapewniająca wsparcie lub – jeżeli nie narusza to interesów postępowania – osoba pełnoletnia wyznaczona przez ofiarę. Powyższa zasada ma zastosowanie do przesłuchania ofiary, w tym w charakterze świadka.

W razie śmierci oskarżyciela posiłkowego subsydiarnego w terminie trzydziestu dni może go zastąpić krewny w linii prostej, małżonek, partner życiowy, brat lub siostra, przedstawiciel ustawowy lub osoba pozostająca na utrzymaniu oskarżyciela na mocy zawartej umowy lub prawa.

## Czy mogę uzyskać dostęp do mediacji? Na jakich warunkach? Czy w trakcie mediacji będę bezpieczny/bezpieczna?

Głównym celem postępowania mediacyjnego jest zapewnienie ze strony oskarżonego takiego odszkodowania/zadośćuczynienia za skutki przestępstwa, które jest akceptowalne również dla ofiary. W związku z tym w postępowaniu mediacyjnym należy dołożyć starań, aby oskarżony i ofiara osiągnęli właściwe porozumienie dotyczące odszkodowania/zadośćuczynienia.

Z zastrzeżeniem spełnienia przesłanek przewidzianych w prawie, prokurator lub – jeżeli sprawa trafiła przed sąd – sędzia może odroczyć postępowanie na maksymalny okres sześciu miesięcy i zarządzić mediację.

Sąd może zarządzić mediację w postępowaniu karnym, jeżeli zostaną spełnione następujące przesłanki:

- oskarżony lub ofiara złożyli stosowny wniosek lub dobrowolnie zgodzili się na rozpoczęcie mediacji;
- postępowanie karne zostało wszczęte w przedmiocie przestępstwa przeciwko życiu i integralności fizycznej lub zdrowiu, godności ludzkiej lub innemu podstawowemu prawu człowieka, przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji lub przestępstwa przeciwko mieniu bądź prawom intelektualnym, które jest zagrożone karą pozbawienia wolności do pięciu lat;
- zgodnie z kodeksem karnym po udanym zakończeniu postępowania mediacyjnego postępowanie karne może zostać umorzone lub kara może zostać złagodzona bez ograniczeń;
- podejrzany przyznał się do popełnienia zarzucanych mu czynów przed wniesieniem aktu oskarżenia oraz zgodził się i jest w stanie przywrócić stan poprzedni w sposób i w zakresie, które są akceptowane przez ofiarę;
- organy mogą zrezygnować z wszczęcia postępowania karnego, uwzględniając charakter przestępstwa, sposób jego popełnienia i osobiste okoliczności oskarżonego, lub gdy istnieją uzasadnione podstawy, że sąd uwzględniłby fakt przywrócenia stanu poprzedniego przez oskarżonego przy ustalaniu wymiaru kary.

Ofiara może wnieść wniosek o zarządzenie mediacji na dowolnym etapie postępowania. Postępowanie mediacyjne może jednak zostać wszczęte w danej sprawie tylko jeden raz, w związku z czym nie można go powtórzyć, jeżeli proces mediacji zakończono bez osiągnięcia porozumienia bez względu na przyczynę.

Za właściwe przeprowadzenie postępowania mediacyjnego odpowiada specjalnie przeszkolony mediator zatrudniony przez państwo. W postępowaniu mediacyjnym ofiara może podjąć decyzję, że będzie spotykać się z oskarżonym wyłącznie w obecności mediatora – w tym zakresie mediator zapewnia odpowiednią gwarancję bezpieczeństwa osobistego ofiary.

## Gdzie mogę znaleźć przepisy, w których określono moje prawa?

- Ustawa XIX z 1998 r. o postępowaniu karnym;
- ustawa C z 2012 r. – kodeks karny;
- ustawa LXIV z 1991 r. o ogłoszeniu Konwencji o prawach dziecka, przyjętej przez Organizację Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. w Nowym Jorku;
- ustawa CXXXV z 2005 r. o wsparciu ofiar przestępstw i kompensacie państwowej;

- ustawa LXXX z 2003 r. o pomocy prawnej;
- ustawa LXXXV z 2001 r. o programie ochrony uczestników postępowania karnego i organach pomocniczych wymiaru sprawiedliwości;
- ustawa CXXII z 2006 r. o mediacji w sprawach karnych;
- rozporządzenie nr 64/2015 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 12 grudnia 2015 r. w sprawie zadań policji w zakresie wsparcia dla ofiar przestępstw;
- rozporządzenie rządu nr 34/1999 z dnia 26 lutego 1999 r. w sprawie warunków przyznawania i zasad stosowania ochrony osobistej uczestników postępowania karnego i funkcjonariuszy organów prowadzących postępowanie;
- wspólne rozporządzenie nr 23/2003 Ministra Spraw Wewnętrznych i Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 czerwca 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad dotyczących czynności wyjaśniających podejmowanych przez organy śledcze podlegające Ministerstwu Spraw Wewnętrznych oraz zasad rejestrowania czynności wyjaśniających za pomocą środków innych niż protokół;
- rozporządzenie nr 25/2016 Ministerstwa Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2016 r. w sprawie zwrotu przez państwo bieżących wydatków oskarżonego i jego obrońcy oraz wydatków i opłat ponoszonych przez uczestników postępowania karnego;
- rozporządzenie nr 14/2008 Ministra Sprawiedliwości i Ochrony Porządku Publicznego z dnia 27 czerwca 2008 r. w sprawie zwrotu kosztów ponoszonych przez świadków;
- wspólne rozporządzenie nr 21/2003 Ministra Sprawiedliwości, Ministra Spraw Wewnętrznych i Ministra Finansów z dnia 24 czerwca 2003 r. w sprawie zaliczkowego pokrywania kosztów postępowania karnego;
- zarządzenie nr 2/2013 Komendy Głównej Policji z dnia 31 stycznia 2013 r. w sprawie zadań policji w zakresie wsparcia dla ofiar.

■ Ostatnia aktualizacja: 18/07/2025

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.